

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**DE CAPTIVI||TATE BABYLONICA EC=||clesiæ, præludium
Martini Lutheri.||**

Luther, Martin

Vuittembergæ, [ca. 1520]

De Sacramento Poenitentiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34722

mirorq; vnde inoleuerit ista votorum exactio, iam hoc
multo minus intelligo, quo ætatis anno voueri possint
vt legitima sint & valeat In hoc placeat conuenisse oēs
ante ānos pubertatis, nihil valere vota eorum: licet ma
gnā partem puerorum hic fallant ignarā tā suæ ætatis
quam rei quam vouēt: non enim obseruant in suscipiē
dis annos pubertatis: tum professos dīra cōsciētia: qua
si consensu postea secuto captiuos tenent & deuorant:
quasi votum quod irritum fuit, tandem ratum fiat suc
cedentibus annis.

At mihi stultum videtur, ab alijs præstitui terminū
legitimī voti alterius: qui sibi ipsis non possunt præsti
tuere. Nec video: cur valeat votum decimo octauo an
no factum & non decimo aut duodecimo. Nec satisfac
cit quod decimo octauo sentit homo carnē suā. Quid
si vix vicesimo aut tricesimo sētiat: aut fortius tricesimo
quam vicesimo sentiat: Aut cur non diffinitur æque ter
minus paupertati & obedientiæ: Sed quod tempus da
bis: quo se auarum & superbum sentiat, cum etiā spiri
tualissimi hos affectus vix deprehendant: Ergo nūquā
erit vllum votum certum & legitimum, nisi donec spi
rituales facti fuerimus: & votis iam nō eguerimus. Vi
des itaq; res istas incertas & periculosissimas esse, vnde
salutare consilium foret has sublimes viuendī rationes
votis liberas soli spiritui relinquere sicut olim fuerunt,
& nequaquā in genus quoddā perpetuæ vitæ mutādas
esse. Verum hæc iterim de Baptismo & libertate eius,
fatis, Suo forte venient tempore vota latius tractanda,
vt sunt reuera tractatu vehementer necessaria.

DE SACRAMENTO POENITENTIAE.

TERTIO loco de poenitentię sacramento dicēdū
in qua re: editis iam tractatulis & disputationibus satis
multos offendī, & quid in ea sentirem abunde exposui
Nūc breuiter repetēda p̄ tyrānide reuelāda, quæ non
parcius hic grassatur quā in sacramēto ponis. In his enī
duobus sacramētis quia lucrū & q̄stus locū hñt, incre-
dibili negotio insaniuit avaritia pastorū i oves Christi
quanquā vt rē deuotīs vidimus & baptīsmus vt avari-
tiæ seruiretur misere occubuit in adultis.

Primū huius sacramēti & capitale malū est: quod sa-
cramētū ipsum in totū aboleuerūt, ne vestigio quidem
eius relicto, Nā cū & ipsum sicut & alia duo cōstet: ver-
bo p̄missionis diuinæ & fide nostra, vtrūq; subuerterūt
Nā verbum p̄missiōis, vbi Christus dicit Matt. xvj,
Quodcūq; ligaueris &c. Et. xviij. Quodcūq; ligaue-
ris &c. Et Iohan. vlt. Quorū remisēritis peccata remit-
tūtur eis &c. q̄bus puocatur fides poenitentiū, p̄ remis-
sione peccatorū ipetrāda suæ tyrānidī aptauerūt. Vni-
uersis ei suis libris, studiis, sermonibus, nō hoc egerūt,
vt docerēt, quid christianis i his verbis p̄missum esset
quid credere deberēt, & quātū cōsolatiōis haberēt, sed
quā late, lōge p̄funde ipsi potētia & violentia tyrannis-
sarēt, donec quidā & angelis in cœlo ceperint manda-
re & iactēt incredibili & furētis, impietate se cœlestis
& terreni iperij iura i his accepisse, atq; in cœlis etiā li-
gandi potestatem habere, ita prorsus nihil de fide salu-
tari populi, sed de potestate tyrannica Pōtificū oīa blat-
terant, cum Christus nihil de potestate, sed de fide om-
nia agat.

Non enim imperia, non potestates, non dominatio-

Kii nes

nes: sed ministeria in Ecclesia sua constituit: sicut ex Apostolo didicimus dicente Sic nos existimet homo ut ministros Christi & dispensatores mysteriorum dei. Quare sicut ibi cum dicit, Quicumque crediderit & baptisatus fuerit: saluus erit, fidem prouocauit baptisandorum: ut hoc promissionis verbo homo certus sit: si baptisaretur credens: salutem sese consecuturum: ubi nihil prorsus potestatis tributum, sed ministerium duntaxat baptisanti institutum sit: Ita hic cum dicit Quodcumque ligaueris &c, fidem prouocat poenitentis: ut hoc promissionis verbo certus sit si solueretur credens: vere solutum se esse in celo ubi plane nihil potestatis: sed ministerium tangit absolutis. Et satis mirum est quid acciderit caecis & arrogantibus hominibus ut ex promissione baptismali: non etiam sibi tyrannidem arrogarent aut si hinc non arrogant: cur in poenitentiali promissione id praesumpserint: cum utrobique sit par ministerium similis promissio, eadem sacramenti ratio, ut non possis negare, si Baptismus non soli Petro debetur: etiam clauis impia tyrannide soli Papae arrogari.

Ita cum dicit, Accipite hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur: Hic est calix in sanguine meo &c, fidem prouocat manducantium, ut his verbis per fidem firmata conscientia certi sint, sese remissionem peccatorum accipere si manducauerint. Nec hic aliquid potestatis sonat, sed solum ministerium. Sed baptismi promissio utcumque: vel infantibus permansit panis & calicis promissio extincta in auariciae seruitute migravit: & ex fide opus ex testamento sacrificium natum est, Poenitentiae promissio abiit in tyrannidem violentissimam: & imperium plusquam temporale statuendum.

statuendum.

Non hoc contenta Babylonia nostra, fidem quoque adeo extinxit: ut impudēti fronte eā negaret necessaria eē in sacramēto isto immo Antichristica impietate definiret heresim esse si fidē necessariā quis assereret. Quid āplius potuit tyrānis ista facere & nō fecit? Vere sup flumina Babylonis sedemus & flemus dū recordamur tui Zion in salicibus in medio eius, suspendimus organa nra. Maledicat dñs steriles istas salices fluminum istorū, Amen. Oblitteratis itaq; ac subuersis pmissione & fide, videamus quid substituerint in locum earū Tres ptes dederūt poenitētiæ: cōtritionē, confessionē, satisfactiōē, sed sic, ut i singulis, si quid boni inesset tollerēt: & i eisdē quoque suam libidinē & tyrannidem constituerent.

PRINCIPIO contritionem sic docuerunt: ut eam fide promissionis priorem facerent & longe vilio-
Nota hic multa de cōtritione
rem, ut quæ non esset fidei opus: sed meritum immo nō memorantur eam. Sic enim operibus inhæserunt & exemplis scripturarum in quibus leguntur multiveniam cōsecuti propter cordis contritionem & humilitatem, sed non aduertunt fidem: quæ contritionem & dolorē cordis operata est, sicut de Niniuitis Ionæ. ij. scribitur. Et crediderunt viri Niniuitæ in domino & prædicauerunt ieiunium &c. His audaciores & peiores finxerūt quādam attritionē: quæ virtute clauum (quam ignorant) fieret contritio eam donant impijs & incredulis, ut sic vniuersa contritio aboleretur. O iram dei insustentabilem, hæccine in Ecclesia xpi doceri? Sic securi & fide & ope eius abolito in doctrinis & opinionibus
K. iij. hominum

hominum incedimus immo operimur. Magna res est
cor contritum, nec nisi ardentis in pmissione & comi-
nationem diuinam fidei, quæ veritatem dei immobila-
lem intuita tremefacit: exterret & sic coterit conscien-
tiam: rursus exaltat & solatur seruatq; contritã: vt veri-
tas cõminatiõis sit cã cõtritiõis, veritas pmissiõis sit so-
latij, si credat & hac fide hõ mereat pctorũ remissionẽ
pidesides añ oia docenda & puocanda est fide aut obtẽ-
ta: cõtritio & cõsolatio ieuitabili seq̃la sua spõteueniẽt

Quare & si nõ nihil docent: q̃ ex pctorum suorum
(vt vocant) collectu & conspectu, contritiõẽ parandã
docent: piculose tñ & peruerse docẽt dũ non ante prin-
cipia & causa: docent contritiõis. nẽpe diuinæ cõmi-
nationis & promissionis veritatẽ immobilem ad fidẽ puo-
candam: vt intelligãt multo maiorĩ negotio sibi ve-
ritatem diuinam esse spectandam, vnde humilientur &
exaltentur, quã pctorum suorum turbam: quæ si citra
veritatem dei spectentur: potius refricabunt & auge-
bunt peccati desyderium q̃ contritiõẽ parent. Taceo
hic insuperabile cahos laboris quod nobis imposuerũt
scilicet vt omniũ peccatorum formemus cõtritiõẽ, cũ
hoc sit impossibile & minore ptem pctorum scire possu-
mus, deniq; & bona opa inueniantur eẽ peccata, iuxta
illud Psal. cxlij. Non itres in iudiciũ cum seruo tuo
quia nõ iustificabitur in conspectu tuo ois viuens. Sa-
tis enim est si ea doleamus peccata, quæ præsentĩ con-
scientia mordent, & facile prospectu memoriæ cogno-
scũtur. Nam qui sic affectus est absq; dubio paratus est
de omnibus dolere & timere, dolebitq; ac timebit: vbi
in futurum reuelata fuerint.

Caue

Caue ergo in contritionem tuam confidas: aut dolo
ri tuo tribuas remissionē peccatorū. Nō respicit ppter hęc
deus sed propter fidem qua minis & promissis eius cre
didisti quæ operata est dolorem eiusmodi: ac p hoc nō
diligentiæ peccatorum collectrici sed veritati dei & fi
dei nostræ debetur quicquid boni in Pœnitentia fue
rit. Cætera omnia sunt opera & fructus quę sua sponte
sequuntur: & bonum hominē nō faciunt sed a bono iā
per fidem veritatis dei facto fiunt. Sic fumus ascendit
in ira eius: quia iratus montes conturbat & succendit:
vt Psal. xviij. dicitur, prior est error cōminationis qui
succendit impios: hanc fides acceptans fumat contri
tionis nebulam &c.

Cōtritiō tñ minus tyrannidē & quęstui, sed in totū
impietati & doctrinis pestilentibus patuit. Confessio
vero & satisfactio egregiæ officinæ factę sunt lucrī &
potētia. De confessiōe prius. Nō est dubiū confessio
nem peccatorum esse necessariā & diuinitus mandatam.
Matth. iij. Bap̄tisabātur a Iohāne in Iordane cōfitētes
peccata sua. j. Ioh. j. Si cōfessi fuerimus peccatā nr̄a, fidelis ē
& iustus q̄ remittat nobis peccatā nr̄a. Si dixerimus quia
nō peccauimus mēdacē eū facimus: & verbū eius i no
bis nō est. Si ei sc̄tis nō licet negare peccatū suū, quātomi
nus publicis aut magnis peccatis obnoxios oportet cōfi
teri. Sed oīm efficacissime Mat. xvij. instituta cōfessio
p̄batur vbi X̄ps docet fratrem peccantem corripiēdū:
prodendum: accusandum: & si non audierit excommu
nicandum. Tunc enim audiet quādo agnoscet & confi
tebitur peccatum suū correptioni cædens.

Occultat autē confessio quæ modo celebratur, & si
p̄bari

Confessio
est diuini
tus institu
ta

Confessio
auticularis
hodierna.

probari ex scriptura non possit miro modo tamē placet
& utilis imo necessaria est nec vellem eam non esse, im-
mo gaudeo eā esse in Ecclesia Christi cum sit ipsa affli-
ctis conscientijs vnicum remedium. Siquidē detecta
fratri nostro cōscientia & malo quod latebat familiari-
ter reuelato, verbū solatiij recipimus ex ore fratris a deo
prolatum, quod fide suscipientes pacatos nos facimus
in misericordia dei per fratrem nobis loquentis, Hoc so-
lum detestor Esse eam confessionem in tyrannidem &
exactionem pontificū redactam. Nam & occulta sibi
reseruant, deinde nominatis a se confessoribus reuela-
ri mandant, ad vexandas scilicet hominum consciētias
solum pontificantes, officijs veris pontificū prorsus (q̄
sunt euangelizare & pauperes curare) contēptis. Quin
ea potissimum reseruant sibi ipij tyranni, quæ minoris
sunt momenti: magna vero passim relinquūt vulgo sa-
cerdotum. Qualia sunt ridicula illa & cōficta in bulla
Cœnæ domini: imo quo sit manifestior peruersitatis i-
pietas ea quæ contra cultum dei fidē & prima precepta
sunt, non modo non reseruant sed & docent & probant
qualia sunt discursus illi peregrinationum, cultus per-
uersi sanctorum: mendaces legendæ sanctorum: varia
fiducia & exercitia operum & cerimoniarū quibus om-
nibus fides dei extinguitur & Idolatria fouetur, sicut ē
dies hæc: vt pontifices hodie alios non habeamus quā
quales olim Hieroboam in Dan & bersabee constituit
vitulorum aureorum ministros. vt qui legem dei fidē
& quicquid ad pascēdas oues Christi ptinet ignorātes
sua tantū inuenta, populis i timore & potestate iculcāt
Ego et si violentiam istam reseruorum ferēdā esse
suadeo,

suadeo, sicut & vniuersas omnium tyrannides ferre iubet Christus, & his exactoribus parendum esse docet: tamen ius reseruandi eos habere nego neque credo, quod nec vno apice aut iota possunt probare, ego autem contrarium probo, Primum. Si Christus Matth. xxiiij de publicis peccatis dicit nos esse lucratos animam fratris, si correptus nos audierit, nec prodendum Ecclesiae, nisi audire noluerit: & ita inter fratres peccatum emendari potest, quando magis de occultis verum erit ipsum tolli: si fratri frater sponte confessus fuerit: ut non sit necesse Ecclesiae, id est praelato aut sacerdoti (ut ipsi garriunt: interpretantes) id ipsum prodere. In quam sententiam & aliam habemus Christi auctoritatem dicentis ibidem Quodcumque ligaueritis super terram: ligatum erit & in coelis: & quodcumque solueritis super terram, solutum erit & in coelis. Hoc enim omnibus & singulis Christianis dictum est, ubi & iterum in idem dicit. Rursum dico vobis, Si duo ex vobis consenserint super terram: de omni re quaecumque petierint fiet illis a patre meo: qui est in coelis. At frater fratri occulta sua pandens & veniam petens: certe cum fratre super terram consentit in veritate quae Christus est. De quo adhuc clarius ibidem praedicta confirmans, dicit. Amen enim dico vobis: ubi fuerit duo aut tres in nomine meo congregati: in medio eorum sum ego. Proinde ego non dubito eum esse a peccatis suis occultis absolutum: quisquis siue sponte confessus: siue correptus: veniam petierit & emendauerit: coram quouis priuatim fratre: quicquid contra haec insanierit pontificum violentia: quando Christus & manifesta dedit absolvere cuilibet suo fidei. Adde & ratiunculam, Si occultorum

Quodcumque
ligaueritis
super terram
&c. dictum
est omnibus
Christianis,

Lj.

torum

torum valeret reseruatō vlla: vt nisi eis remissis non es-
set salus maxime illa īpedirēt salutē: quæ supra memo-
raui: ip̃a etiā bona opa & idolatriæ: quas a p̃tificibus
docemur hodie: q̃ si hæc nō īpediunt grauissima. quā-
to minus & illa stultissime reseruātur leuiora: Verum
ignorātia & cecitas pastorū operāt hæc portēta ī ecclia
Quare ego principes istos Babylonis & Ep̃os Betha-
uen monerē sibi temperēt a reseruādīs casibus quibuscūq;
Deīde de occultis audiēdæ cōfessionis facultatē
pmittūt liberrimā oībus fratribus & sororibus: vt pec-
cator cui voluerit suū p̃ctm̃ reu elet veniā & solatiū: id
est verbū xp̃i ex ore pximi petiturus. Nihil em̃ agūt
his suis temeritatibus q̃ vt conscientias infirmorum si-
ne causa illaqueent: suā tyrannidē impiā stabiliant &
e peccatis ac perditōe fratrum avariciā suā pascāt
sic enī sanguine animarum contaminant manus suas:
& filij deuorantur a parentibus, & Ephraim deuorant
Iudam, & Syriā Israelem toto ore, vt Isaias dicit.

*Circūstan-
tiæ p̃ctōrū.* His malis adiūcerunt circūstātias, itē m̃res: filias
sorores: affines: ramos fructus p̃ctōrū: excogitata scilicet
p̃ acutissimos & ociosissimos hoīes etiā ī p̃ctis arbo-
re quadā cōsanguinitatis & affinitatis tā fœcūda est
pietas & inscitia. Abiit em̃ ista cogitatio cuiuscūq; ne-
bulonis fuerit, ī publicam legē sicut & multa alia: Sic
enī super Eccliam xp̃i vigilāt pastores vt quicquid
vel somniauerit sup̃stitionis aut opis noui deuotarij il-
li stultissimi, mox p̃ditū, ornēt etiā indulgentijs & mu-
niant bullis: tantum abest vt inhibeant & populo dei
sinceram fidem & libertatem custodiant. Quid enī
libertati & tyrannidi Babyloniæ? At ego quicquid est
circū-

circumstantiarum consulerim poenitus cōtēnere Apd
Xpianos vna est circūstantia q̄ est peccasse frēm. Nul-
la em̄ psona fraternitati Xpianæ cōparanda est, nec ali-
quid aliud facit obseruatio locorū: tpm: dierū: psona-
rum: & si qua alia est iflatura superstitiosa q̄ vt magni-
ficet ea que nihil sunt. in iniuriā eorum que om̄ia sunt
quasi qd grauius aut maius eē pōsit fraternitatis chri-
stianæ glia: ita affigunt nos locis & diebus & personis
vt vilescat fraterni nominis opinio, & pro libertate cap-
tiuitatem seruiamus: nos quibus omnes dies: loci: per-
sonæ: & quicquid extremum est æqualia sunt.

Satisfactionem q̄ indigne tractarint abunde dixi in Satisfactio
causis indulgētiarū qua egregie sunt abusi, ad perden-
dos xpianos in corpore & aīa. Primū eā sic docuerunt
vt populus veram satisfactionē nō intelligeret vnq̄, q̄
est innouatio vitæ. Deinde sic instant & necessariam
faciunt, vt fidei in Christum nō relinquant locū miser-
rie excarnificatis eo scrupulo conscientijs: alio cura-
re ad Romam: alio huc: alio illuc: illo in Carthusiam
illo in alium locū alio virgis se flagellante: alio corpus
suum vigilijs & ieiunijs occidente: omnibus vno furo-
re dicentibus, Ecce hic & hic est Christus & regnum
dei, Quod intra nos est cum obseruatione venturum
putantibus. Quæ monstra tibi debemus Romana se-
des & tuīs homicidis legibus & ritibus, quibus mun-
dum totum eo perdisti, vt arbitrentur sese posse deo p
opera pro peccatis satisfacere: cui sola fide cordis con-
triti satisficit.

Quam tu his tumultibus non solum taceri facis, Sed
opprimis etiam. Tantum vt habeat Sanguisuga
tua

tua insatiabilis quibus dicat, affer, affer: & pctā vedāt.

Procellerunt ex his quidā ad eas desperationis machinas, aīabus parādas. vt statuerent omīa peccata de nouo esse repetenda confitenti: pro q̄bus iuncta satisfactio esset neglecta. Et quid non auderēt: qui in hoc nati fuerunt: vt nihil non decies captiuarent? Porro: quāta quæso pars ea est imbuta opinione: se esse in statu salutis & pro peccatis satisfacere si p̄culas a sacerdote impositas voce tenus murmurauerit? Etiam si interi nec cogitet q̄dem vitæ rōnem emēdare. Vno em̄ momēto contritionis & cōfessionis mutatā esse vitā, credunt: su peresse vero tm̄: vt satisfaciant pro p̄teritis pctis. Quo modo aliter saperent qui aliud nō docentur? Nihil hic de mortificatione carnis cogitatur. nihil valet exēplū Christi qui adulterā absoluens dicit, Vade & amplius noli peccare: crucem scilicet carnis mortificā dāe ei imponens. Huic peruersitati dedit occasionem nō modicā quod peccātes absoluimus aī satisfactiōne imple tam qua fit: vt magis solliciti sint de implenda satisfactiōne que durat quā de cōtritiōne: quā transisse iter confitendū credunt cū contra Absolutiōne oporteat esse sicut erat i primitiua Ecclia posteriorē, satisfactiōne impleta: quo fiebat: vt opere cessante: postea magis in fide & nouitate vitæ exercerentur. Verū de ijs satis repetitum esto: quæ sup indulgentijs latius dixi: atq; hæc in totū de tribus istis sacramentis interi retulisse satis sit: quæ tam multis & noxijs libris sententiarijs & iuridicis tractantur & nō tractantur: superest de reliquis quoq; sacramētis aliquid tractare ne sine causa videar ea reieciisse.

Mirum est

Satisfactio
dē esse pri
or absoluti
one.

*De sacramento
confirmatio*
Mirum est quid in mentem illis venerit: ut sacramen-
tum confirmationis facerent: ex impositione manuum:
qua legimus xpm paruulos tetigisse. Apostolos dedisse
spiritum sanctum: ordinasse presbyteros & infirmos cu-
rasse: ut ad Tymo. scribit Ap[osto]lus Nemini manus cito im-
posueris. Cur non ex sacramento panis etiam Confirmatio-
nem fecerunt: quoniam scriptum est act. ix. Et cum accepisset
cibum confortatus est. Est psal. ciiij. Et panis cor hominis
confirmet: ut sic confirmatio tria complectatur sacramen-
ta panem, ordinem, & ipsam confirmationem? Si autem sacra-
mentum est quicquid Apostoli fecerunt cur non ma-
gis predicationem fecerunt sacramentum?

Confirma-
tio

Non haec dico: quod damnem sacramenta septem, sed
quod scripturis ea probari negem. Atque utinam esset in Eccle-
sia talis manuum impositio: qualis erat Apostolorum
tempore: siue eam confirmationem siue curationem appella-
re vellemus. At nunc nihil eius relictum est: nisi quan-
tum ipsi excogitauimus: pro ornandis officiis Episco-
porum: ne penitus sint sic op[er]e in Ecclesia. Postquam ei sacra-
menta illa negotiosa vna cum verbo, alijs inferioribus:
ut viliora reliquerunt (nempe, quod quicquid diuina insti-
tuit maiestas hominibus oporteat esse contemptum) iustum
fuit, ut facile aliquod: quod tam delicatis & magnis he-
roibus non esset molestum, inueniremus & nequaquam
ceu vile inferioribus committeremus. Nam quod huma-
na statuit sapientia, oportet ut hominibus sit honoratum. Ita
quales sunt sacerdotes, tale habeant ministerium & officium.
Nam Episcopus non euangelizans, nec animas curans: quod est, nisi ido-
lum in mundo hominis nomen & figuram Episcopi? Nos autem per hac
vice sacramenta diuinitus instituta quaerimus, inter quae

L. iij. ut confir-

vt confirmationem numeremus, nullā inuenimus cau-
sam, Ad sacramenti eī cōstitutionē, ante oīa requirit
verbū diuinæ pmissionis, quo fides exerceatur. At ni-
hil legimus xpm vspiam de cōfirmatione pmississe, li-
cet ipse multis iposuerit manus: & Marci ultio, Inter si-
gna ponat, Manus egris iponent & bñ hēbunt, at hæc
nemo sacramēto, sicut nec pōt, aptauit Quare satis est
pro ritu quodā Ecclīastico ceu cerimonīa sacramētali
cōfirmationē habere, similē ceteris cerimonīs conse-
crandæ aquæ, aliarūq; rerū. Nam si oīs alia creatura sã
ctificatur p verbū & orōnē, cur nō multo magis homi-
nem liceat sanctificare eisdē: quæ tñ: qua pmissionem
diuinam non hñt, sacramenta fidei dici non pñt. Neq;
eī salutē operantur. At sacramenta seruant credentes
promissioni diuinæ.

DE MATRIMONIO.

Matrimonium non solū sine vlla scriptura p sacra-
mento censetur, verū eisdē traditiōibus, quibus sacra-
mentū esse iactatur, merū ludibriū factū est: de quo a-
liquid videamus. Diximus in oīs sacramēto hēri verbū
promissionis diuinæ: cui credi non oporteat ab eo, q si-
gnū suscipit: nec solū signū posse sacramētum eē. Nus-
q; aut legitur aliquid græ dei accepturū: quisq; vxorē
duxerit. Quin nec signū est diuinitus institutū in Mri-
monio: Nec eī vspiā legitur a deo institutū vt aliquid
significaret, licet oīa q visibiliter gerūtur possint intel-
ligi figurę & allegorię rerū inuisibiliū. At figura aut al-
legoria nō sūt sacramēta vt nos de sacramētis loqmur.
Deinde cū mrimoniū fuerit ab initio mūdi & apud
infideles adhuc permaneat, nullæ subsint rationes vt
sacramētū